

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2019 m. sausio 30 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Teisės aktų derinimas — Direktyvos 2014/40/ES galiojimas — Tabako gaminių gamyba, pateikimas ir pardavimas — „Sudedamųjų dalių“ reglamentavimas — Aromatizuotų tabako gaminių draudimas“

Byloje C-220/17

dėl 2017 m. balandžio 21 d. *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas, Vokietija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2017 m. balandžio 27 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Planta Tabak-Manufaktur dr. Manfred Obermann GmbH & Co. KG

prieš

Land Berlin

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro pirmosios kolegijos pirmininko pareigas einanti Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, teisėjai A. Arabadžiev, E. Regan, C.G. Fernlund ir S. Rodin (pranešėjas),

generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

posėdžio sekretorė R. Šereš, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. kovo 21 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Planta Tabak-Manufaktur dr. Manfred Obermann GmbH & Co. KG*, atstovaujamos advokatų T. Masing ir C. Eckart,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Jiménez García,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos R. Coesme ir D. Colas,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos G. Koós ir Z. Fehér,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos S. Brandon ir I. Rogers ir Z. Lavery,

* Proceso kalba: vokiečių.

— Norvegijos vyriausybės, atstovaujamos P. Wennerås ir M. Schei ir M. Reinertsen Norum,
— Europos Parlamento, atstovaujamo L. Visaggio, U. Rösslein ir J. Rodrigues,
— Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos P. Plaza García, E. Karlsson ir R. Wiemann,
— Europos Komisijos, atstovaujamos M. Kellerbauer ir J. Tomkin,
susipažinęs su 2018 m. liepos 4 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako [gaminių] ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB (OL L 127, 2014, p. 1, ir klaidų ištaisymas OL L 295, 2016, p. 84) 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalių, 8–11 straipsnių, būtent 9 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, 4 dalies a punkto antro sakinio ir 6 dalies, 10 straipsnio 1 dalies b, e ir f punktų, 11 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos pirmo sakinio, taip pat 13 straipsnio 1 dalies c punkto galiojimo ir 7 straipsnio 14 dalies, 13 straipsnio 1 dalies c punkto ir 3 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Planta Tabak-Manufaktur dr. Manfred Obermann GmbH & Co. KG* (toliau – *Planta Tabak*) ir *Land Berlin* (Berlyno federalinė žemė, Vokietija) ginčą dėl draudimo pateikti rinkai tam tikrus tabako gaminius ir dėl tabako gaminių ženklinimo ir pakavimo reikalavimų.

Teisinis pagrindas

- 3 Direktyvos 2014/40 9 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„būtina nustatyti tam tikras naujas apibrėžtis, kad būtų užtikrintas vienodas šios direktyvos taikymas valstybėse narėse. Kai skirtingoms gaminių kategorijoms taikomos skirtingos pagal šią direktyvą nustatytos prievolės, o atitinkamas gaminytis gali būti priskirtas daugiau nei vienai iš tų kategorijų (pvz., pypkių, cigaretėms sukti skirtas tabakas), turėtų būti taikomos griežtesnės prievolės“.

- 4 Šios direktyvos 16 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„skirtingo reglamentavimo tikimybė didėja taip pat dėl tabako gaminių, kuriems būdingas kitas nei tabako kvapas ar skonis, kuris gali paskatinti pradėti vartoti tabaką arba padaryti [turėti] įtakos vartojimo įpročiams. Reikėtų vengti priemonių, kuriomis nustatomi nepagrįsti skirtingų rūšių aromatizuotų cigarečių vertinimo skirtumai. Vis dėlto prekyba pridėtinio kvapo ar skonio gaminiais, kurių pardavimo apimtys didesnės, turėtų būti laipsniškai nutraukta per ilgesnį laikotarpį, suteikiant vartotojams pakankamai laiko pereiti prie kitų gaminių vartojimo“.

- 5 Šios direktyvos 1 straipsnyje nustatyta:

„Šios direktyvos tikslas – suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, <...> siekiant sudaryti palankesnes sąlygas sklandžiam tabako [gaminių] ir susijusių gaminių vidaus rinkos veikimui, pagrindu laikant aukštą žmonių, ypač jaunimo, sveikatos apsaugos lygį, ir laikytis Sąjungos įsipareigojimų pagal

[Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO)] tabako kontrolės pagrindų konvenciją (TKPK) [patvirtintą 2004 m. birželio 2 d. Tarybos sprendimu 2004/513/EB dėl PSO tabako kontrolės pagrindų konvencijos sudarymo (OL L 213, 2004, p. 8)].“

- 6 Tos pačios direktyvos 2 straipsnyje numatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

<...>

- 14) naujoviškas tabako gaminys – tabako gaminys, kuris:

- a) nepriklauso jokiai iš šių kategorijų: cigaretės, cigaretėms sukti skirtas tabakas, pypkių tabakas, kaljanų tabakas, cigarai, cigarilės, kramtomasis tabakas, uostomasis tabakas ar oraliniam vartojimui skirtas tabakas, <...>

<...>“

- 7 Direktyvos 2014/40 7 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės draudžia pateikti rinkai būdingo [pridėtinio] kvapo ar skonio tabako gaminius.

<...>

7. Valstybės narės draudžia pateikti rinkai tabako gaminius, kurių bet kokiuose komponentuose, pavyzdžiui, filtruose, popieriuje, pakuotėse, kapsulėse ar bet kuriuose techniniuose elementuose, yra kvapiųjų medžiagų, leidžiančių pakeisti atitinkamų tabako gaminių kvapo ar skonio stiprumą ar jų dūmo sodrumą [kvapą ar skonį arba šių gaminių dūmo stiprumą]. Filtruose, popieriuje ir kapsulėse negali būti tabako arba nikotino.

<...>

12. Tabako gaminiams, išskyrus cigaretes ir cigaretėms sukti skirtą tabaką, netaikomi 1 ir 7 dalyse nustatyti draudimai. <...>

<...>

14. Būdingo [Pridėtinio] kvapo ar skonio tabako gaminiams, kurių pardavimo apimtys Sąjungos mastu sudaro 3 % arba daugiau konkrečios kategorijos gaminių pardavimo apimčių, šio straipsnio nuostatos pradedamos taikyti nuo 2020 m. gegužės 20 d.

<...>“

- 8 Šios direktyvos II antraštinės dalies II skyriaus „Ženklimas ir pakuotės“ 8–11 straipsniuose yra įtvirtintos atitinkamai bendrosios nuostatos, nuostatos dėl bendro pobūdžio įspėjimų ir informacinio pranešimo dėl rūkomojo tabako gaminių, nuostatos dėl kombinuotų įspėjimų apie rūkomojo tabako gaminių galimą žalą sveikatai ir nuostatos dėl kitų nei cigaretės rūkomojo tabako gaminių, cigaretėms sukti skirto tabako ir kaljanų tabako ženklavimo.

- 9 Tos pačios direktyvos 9 straipsnyje nurodyta:

„1. Ant kiekvieno vienetinio rūkomojo tabako gaminių pakelio ir ant bet kokios išorinės pakuotės turi būti vienas iš tokių bendro pobūdžio įspėjimų:

„Rūkymas žudo – mesk rūkyti tuojau pat“

arba

„Rūkymas žudo“.

Valstybės narės nustato, kuris iš pirmoje pastraipoje nurodytų bendro pobūdžio įspėjimų turi būti naudojamas.

<...>

4. 1 ir 2 dalyse nurodytas bendro pobūdžio įspėjimas ir informacinis pranešimas:

- a) spausdinami baltame fone juodos spalvos *Helvetica* pusjuodžiu šriftu. Kad įvykdytų kalbos reikalavimus, valstybės narės gali nustatyti šrifto dydį, jei jų nacionalinėje teisėje užtikrinama, kad atitinkamas tekstas užimtų kuo didesnę plotą, skirtą įspėjimams apie galimą žalą sveikatai, dalį,
<...>

<...>

6. Komisija priima įgyvendinimo aktus, kuriais nustato tikslią bendro pobūdžio įspėjimo ir informacinio pranešimo vietą dėl cigaretėms sukti skirto tabako, parduodamo maišeliuose, atsižvelgdama į skirtingą maišelių formą.“

10 Direktyvos 2014/40 10 straipsnyje numatyta:

„1. Ant kiekvieno vienetinio rūkomojo tabako gaminių pakelio ir ant bet kokios išorinės pakuotės pateikiami kombinuoti įspėjimai apie galimą žalą sveikatai. Kombinuoti įspėjimai apie galimą žalą sveikatai turi:

<...>

- b) apimti informaciją dėl metimo rūkyti, įskaitant telefono numerius, e. pašto adresus arba interneto svetaines, kuriose vartotojams pateikiama informacija apie esamas paramos programas asmenims, kurie nori mesti rūkyti;

<...>

- e) būti ant vienetinio pakelio ir bet kokios išorinės pakuotės viršutinio krašto ir ta pačia kryptimi, kaip bet kuri kita ant to pakuotės paviršiaus pateikiama informacija. Valstybėse narėse, kuriuose [kuriose] tebėra privalomos banderolės ar mokesčių tikslais naudojami nacionaliniai identifikavimo ženklai, gali būti taikomos pereinamojo laikotarpio išimtys dėl prievolės, susijusios su kombinuoto įspėjimo apie galimą žalą sveikatai vietos:

- i) tais atvejais, kai banderolė ar mokesčių tikslais naudojamas nacionalinis identifikavimo ženklas prilipdomas ant kartoninio vienetinio pakelio viršutinio krašto, kombinuotas įspėjimas apie galimą žalą sveikatai, kuris turi būti ant užpakalinio paviršiaus, gali būti tiesiai po banderole ar nacionaliniu identifikavimo ženklu;
- ii) jeigu vienetinis pakelis pagamintas iš minkštos medžiagos, valstybės narės gali leisti tarp viršutinio pakelio krašto ir kombinuoto įspėjimo apie galimą žalą sveikatai viršutinio krašto palikti ne didesnę nei 13 mm aukščio stačiakampio formos plotą, skirtą banderolei ar mokesčių tikslais naudojamam nacionaliniam identifikavimo ženklui.

Išimtys, nurodytos i ir ii papunkčiuose, taikomos trejų metų laikotarpiu nuo 2016 m. gegužės 20 d. Prekės ženklai ar logotipai negali būti išdėstomi virš įspėjimų apie galimą žalą sveikatai;

<...>

f) būti atgaminami pagal formatą, išdėstymą, dizainą ir proporcijas, nurodytus Komisijos pagal 4 dalį;

<...>“

11 Šios direktyvos 11 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta:

„Valstybės narės gali taikyti išimtį kitiems nei cigaretės rūkomojo tabako gaminiams, cigaretėms sukti skirtam tabakui ir kaljanų tabakui ir netaikyti prievolės pateikti 9 straipsnio 2 dalyje nustatytą informacinį pranešimą ir 10 straipsnyje nustatytus kombinuotus įspėjimus apie galimą žalą sveikatai.“

12 Minėtos direktyvos 13 straipsnyje nustatyta:

„1. Vienetinių pakelių ir bet kokios išorinės pakuotės etiketėje [Vienetinių pakelių etiketėje, bet kokioje išorinėje pakuotėje] ir ant paties tabako gaminio neturi būti jokių elementų ar požymių, kurie:

<...>

c) nurodo skonį, kvapą, bet kokias kvapiąsias medžiagas ar kitus priedus arba jų nebuvimą;

<...>

3. Pagal 1 ir 2 dalis draudžiamiems elementams ir požymiams gali būti priskiriami tekstai, simboliai, pavadinimai, prekių ženklai, metaforiniai ar kiti ženklai (tačiau jais neapsiribojant).“

13 Šios direktyvos 29 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės ne vėliau kaip 2016 m. gegužės 20 d. priima įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Valstybės narės tas priemones taiko nuo 2016 m. gegužės 20 d., nedarant poveikio 7 straipsnio 14 daliai, 10 straipsnio 1 dalies e punktui, 15 straipsnio 13 daliai ir 16 straipsnio 3 daliai.“

14 Direktyvos 2014/40 30 straipsnyje numatyta:

„Valstybės narės gali leisti šiuos gaminius, neatitinkančius šios direktyvos reikalavimų, pateikti rinkai iki 2017 m. gegužės 20 d.:

a) tabako gaminius, pagamintus arba išleistus į laisvą apyvartą ir paženklintus pagal [2001 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/37/EB dėl valstybių narių ir kitų teisės aktų, taikomų tabako gaminių gamybai, pateikimui ir pardavimui, suderinimo (OL L 194, 2001, p. 26; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 147)] iki 2016 m. gegužės 20 d.;

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

15 *Planta Tabak* gamina ir parduoda tabako gaminius, visų pirma cigaretėms sukti skirtą aromatizuotą tabaką.

16 Direktyva 2014/40 į nacionalinę teisę buvo perkelta 2016 m. balandžio 4 d. *Gesetz über Tabakerzeugnisse und verwandte Erzeugnisse* (Įstatymas dėl tabako gaminių ir susijusių gaminių) (BGBl. 2016 I, p. 569, toliau – *TabakerzG*).

- 17 2016 m. balandžio 25 d. *Planta Tabak* pateikė skundą *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas, Vokietija), juo prašo pripažinti, kad tam tikros *TabakerzG* nuostatos dėl kvapiųjų medžiagų draudimo, nuotraukų apie kvapiųjų medžiagų poveikį ir draudimo reklamuoti kvapiąsias medžiagas nėra taikomos jos gaminiams. *Planta Tabak* taip pat teigia, kad Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1 ir 7 dalimis, 8–11 straipsniais ir 13 straipsnio 1 dalies c punktu pažeidžiama Sąjungos pirminė teisė, visų pirma teisinio saugumo, vienodo požiūrio ir proporcingumo principai.
- 18 Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl Direktyvos 2014/40 nuostatų, susijusių su draudimu naudoti kvapiąsias medžiagas tabako gaminiuose, su šių gaminių ženklinimo ir pakuočių reikalavimais ir draudimu reklamuoti kvapiąsias medžiagas, galiojimo ir aiškinimo.
- 19 Visų pirma prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą dėl Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalių aiškinimo ir dėl šio straipsnio suderinamumo su teisinio saugumo principu, atsižvelgiant į nuo 2016 m. gegužės 20 d. įsigaliojusį draudimą teikti rinkai pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminius, jeigu jų pardavimo apimtys Sąjungos mastu sudaro mažiau nei 3 % konkrečios kategorijos gaminių pardavimo apimčių, o kitais atvejais draudimas teikti rinkai taikomas nuo 2020 m. gegužės 20 d. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad tabako gaminių gamintojai negali gauti informacijos apie pardavimo apimtis Sąjungos mastu, nors 2015 m. lapkričio 25 d. Įgyvendinimo sprendimu (ES) 2015/2186, kuriuo nustatoma informacijos apie tabako gaminius teikimo ir skelbimo forma (OL L 312, 2015, p. 5), Komisija sukūrė ataskaitų teikimo ir informacijos sistemą, pagal kurią vidutinės trukmės laikotarpiu renkama ir pateikiama tokia informacija. Nei Komisijos, nei kompetentingų Vokietijos federalinės valdžios institucijų interneto svetainėse nėra tokio pobūdžio informacijos arba nuorodų, leidžiančių gauti tokią informaciją. Taigi procedūra, kurios turi būti laikomasi, siekiant taikyti Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalyje įtvirtintą nukrypti leidžiančią nuostatą, nėra aiškiai apibrėžta.
- 20 Be to, Direktyvoje 2014/40 nėra apibrėžta Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalyje įtvirtinta sąvoka „gaminio kategorija“ ir ji negali būti tiksliai apibrėžta aiškinant. Visų pirma prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui neaišku, ar gaminių suskirstymas į kategorijas turi būti grindžiamas tik tabako gaminio rūšimi arba jame esančios kvapiosios medžiagos rūšimi, ar šie du kriterijai turi būti derinami (cigaretės su mentoliu, smulkintas tabakas su mentoliu ir t. t.).
- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat nurodo, kad, kiek tai susiję su tabako gaminių judėjimo draudimų taikymo data, minėtos direktyvos 7 straipsnis prieštarauja vienodo požiūrio principui tiek, kiek jame atskiriami aromatizuoti tabako gaminiai pagal jų pardavimo apimtį, nors šie gaminiai patenka į panašias situacijas atsižvelgiant į minėtą direktyva siekiamą tikslą apsaugoti vartotojų sveikatą ir tikslą pašalinti kliūtis prekybai.
- 22 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar dėl Direktyvoje 2014/40 nustatytų terminų draudimas naudoti kvapiąsias medžiagas atitinka proporcingumo principą ir SESV 34 straipsnį atsižvelgiant į neigiamas ekonomines ir socialines pasekmes mažosioms ir vidutinėms įmonėms, kurios specializuojasi „nišinių gaminių“, kurių rinkos dalis Sąjungos mastu yra mažesnė nei 3 %, taigi kuriuos pateikti rinkai uždrausta nuo 2016 m. gegužės 20 d., srityje.
- 23 Antra, atsižvelgdamas į 2015 m. rugsėjo 24 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimo (ES) 2015/1735 dėl tikslios bendro pobūdžio išpėjimo ir informacinio pranešimo vietos ant parduodamo suktinių tabako maišelių (OL L 252, 2015, p. 49) ir 2015 m. spalio 9 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimo (ES) 2015/1842 dėl rūkomojo tabako gaminiams taikomų kombinuotų išpėjimų apie galimą žalą sveikatai elementų išdėstymo, dizaino ir formos techninių specifikacijų (OL L 267, 2015, p. 5) priėmimo datas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat atkreipia dėmesį į trumpą terminą,

kuris baigiasi 2016 m. gegužės 20 d. ir kuris nustatytas Direktyvos 2014/40 29 straipsnio 1 dalyje kaip šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę terminas ir kaip nacionalinių nuostatų taikymo pradžios terminas.

- 24 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma teiraujasi, ar pagal Sąjungos teisę nacionalinės teisės aktų leidėjas paprastai turi teisę priimti savo pereinamojo laikotarpio nuostatas. Tuo atveju, jeigu į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, jis taip pat klausia, ar reikalaujant, kad valstybės narės perkeltų Direktyvą 2014/40 iki šios direktyvos 29 straipsnio 1 dalyje nustatyto termino pabaigos, neprieštaraujama ESS 4 straipsnio 3 dalyje nustatytam lojalaus bendradarbiavimo principui, siejamam su vienodo ir veiksmingo Sąjungos teisės taikymo principu.
- 25 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad tai, jog Direktyvos 2014/40 perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpio pabaigos terminas sutampa su nacionalinių nuostatų taikymo pradžios terminu, sunkiai suderinama su proporcingumo principu. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad be paaiškinimų, pateiktų įgyvendinimo sprendimuose 2015/1735 ir 2015/1842, dėl, be kita ko, tikslios bendro pobūdžio įspėjimo ir informacinio pranešimo vietos ant parduodamo suktinių tabako maišelių gamintojai nebūtų galėję planuoti ir užsakyti pakavimo ir spausdinimo šampų ir prireikus numatyti atitinkamų užpildymo ir pakavimo įrenginių pertvarkymo. Maždaug septynių mėnesių laikotarpis skyrė šių sprendimų priėmimą ir Direktyvos 2014/40 29 straipsnio 1 dalyje numatytą datą – 2016 m. gegužės 20 d.
- 26 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į proporcingumo principą, klausia, ar pagal Direktyvos 2014/40 13 straipsnio 1 dalies c punktą leidžiama nurodyti tik informaciją, susijusią su neuždraustomis kvapiosiomis medžiagomis arba kvapikliais ar gardikliais tabako gaminiuose ir pateikiamą neutralia, nereklaminio pobūdžio forma ant vienetinių pakelių arba ant išorinės pakuotės.
- 27 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Direktyvos 2014/40 13 straipsnio 1 dalies c punktas, pagal kurį draudžiama naudoti tam tikrus prekių ženklus, reiškia neproporcingą nusavinimą, kaip tai suprantama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 17 straipsnio 1 dalies antrą sakinį. Su minėta nuostata susijusių prekių ženklų savininkams draudžiama naudoti šiuos prekių ženklus pagal paskirtį ar prasmingai, ir šis draudimas jiems sukelia tokius pačius ekonominius padarinius kaip ir oficialus nusavinimas. Dėl iš šios nuostatos kylančių ženklinimo reikalavimų prekių ženklų savininkai ilgam laikui netenka tam tikrų esminių galimybių naudotis savo teisėmis, kaip nurodyta pagal 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2436 valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL L 336, 2015, p. 1) 10 straipsnį.
- 28 Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. a) Ar [Direktyvos 2014/40] 7 straipsnio 1 ir 7 dalys kartu su to paties straipsnio 14 dalimi negalioja, nes pažeidžiamas teisinio saugumo principas įpareigojant valstybes nares uždrausti teikti rinkai tam tikrus tabako gaminius, nors aiškiai ir tiksliai neapibrėžta, kurie iš šių tabako gaminių turėtų būti uždrausti jau nuo 2016 m. gegužės 20 d., o kurie – tik nuo 2020 m. gegužės 20 d.?
- b) Ar [Direktyvos 2014/40] 7 straipsnio 1 ir 7 dalys kartu su šio straipsnio 14 dalimi negalioja, nes pažeidžiamas vienodo požiūrio principas įpareigojant valstybes nares be pagrįstos priežasties nustatyti skirtingus draudimus pagal pardavimo apimtis?
- c) Ar [Direktyvos 2014/40] 7 straipsnio 1 ir 7 dalys negalioja, nes pažeidžiamas proporcingumo principas ir (arba) SESV 34 straipsnis valstybes nares įpareigojant jau nuo 2016 m. gegužės 20 d. uždrausti pateikti rinkai pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminius, kurių pardavimo apimtys Sąjungos mastu sudaro mažiau nei 3 % konkrečios kategorijos gaminių pardavimo apimčių?

- d) Tuo atveju, jei [į pirmojo klausimo a, b ir c punktus] būtų atsakyta neigiamai, kaip turi būti suprantama [Direktyvos 2014/40] 7 straipsnio 14 dalyje vartojama sąvoka „gaminų kategorija“? Kuo remiantis gaminiai skirstomi į „kategorijas“: pagal pridėtinį kvapą ar skonį, (aromatizuotų) tabako gaminių rūšį ar remiantis abiejų kriterijų deriniu?
 - e) Tuo atveju, jei [į pirmojo klausimo a, b ir c punktus] būtų atsakyta neigiamai, kaip įvertinti, ar pasiekta minima tam tikrų tabako gaminių 3 % riba pagal [Direktyvos 2014/40] 7 straipsnio 14 dalį, kol nėra oficialiai ir viešai paskelbtų duomenų ir statistikos šiuo klausimu?
2. a) Ar valstybės narės, perkeldamos Direktyvos 2014/40/ES 8–11 straipsnius į nacionalinę teisę, turi teisę imtis papildomų pereinamojo laikotarpio priemonių?
- b) Jeigu į [antrojo] klausimo a punktą bus atsakyta teigiamai:
- Ar [Direktyvos 2014/40] 9 straipsnio 6 dalis ir 10 straipsnio 1 dalies f punktas negalioja todėl, kad pažeidžia proporcingumo principą ir (arba) SESV 34 straipsnį, nes šiomis nuostatomis Komisijai deleguojami įgaliojimai nustatyti tam tikrus ženklavimo ir pakavimo reikalavimus, tačiau nenustatomas jų įgyvendinimo terminas ir pereinamojo laikotarpio tvarka arba terminai, kurie užtikrintų, kad atitinkamos įmonės turėtų pakankamai laiko prisitaikyti prie direktyvos reikalavimų?
 - Ar [Direktyvos 2014/40] 9 straipsnio 1 dalies antras sakiny (įspėjimo tekstas) ir 4 dalies a punkto antras sakiny (šrifto dydis), 10 straipsnio 1 dalies b punktas (informacija dėl metimo rūkyti) ir e punktas (įspėjimo vietos) bei 11 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos pirmas sakiny (ženklavimas) negalioja todėl, kad pažeidžia proporcingumo principą ir (arba) SESV 34 straipsnį, nes šiomis nuostatomis valstybėms narėms suteikiamos įvairios teisės į pasirinkimą ir dizainą, tačiau nenustatomas jų terminas ir pereinamojo laikotarpio tvarka arba terminai, kurie užtikrintų, kad atitinkamos įmonės turėtų pakankamai laiko prisitaikyti prie direktyvos reikalavimų?
3. a) Ar [Direktyvos 2014/40] 13 straipsnio 1 dalies c punktas, siejamas su šio straipsnio 3 dalimi, turi būti aiškinamas taip, jog pagal šią nuostatą reikalaujama, kad valstybės narės draustų naudoti informaciją, susijusią su skoniu, kvapu, kvapiąja medžiaga ar kitu priedu, net jei ši informacija nėra reklaminio pobūdžio, o atitinkamas sudedamąsias dalis tebėra leidžiama naudoti?
- b) Ar [Direktyvos 2014/40] 13 straipsnio 1 dalies c punktas negalioja, nes prieštarauja [Chartijos] 17 straipsniui?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo a–c punktų

- 29 Pirmojo klausimo a ir c punktais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar atsižvelgiant į teisinio saugumo, vienodo požiūrio ir proporcingumo principus ir į SESV 34 straipsnį galioja Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1 ir 7 dalys ir tos pačios direktyvos 7 straipsnio 14 dalis.

Dėl Direktyvos Nr. 2014/40 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalių galiojimo atsižvelgiant į teisinio saugumo principą

- 30 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalys, pagal kurias valstybės narės įpareigojamos uždrausti pateikti į rinką tam tikrus tabako gaminius, aiškiai ir tiksliai nenurodant, kurie iš šių gaminių turi būti uždrausti pateikti rinkai nuo 2016 m. gegužės 20 d., o kurie – tik nuo 2020 m. gegužės 20 d., prieštarauja teisinio saugumo principui.
- 31 Tiesa, remiantis suformuota jurisprudencija pagal teisinio saugumo principą reikalaujama, kad iš Sąjungos teisės aktų suinteresuotieji asmenys galėtų aiškiai ir tiksliai žinoti jais nustatytų pareigų turinį, žinoti savo teises ir pareigas ir atitinkamai imtis veiksmų (2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Teglgaard ir Fløjstrupgård*, C-239/17, EU:C:2018:597, 52 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 32 Vis dėlto taip pat primintina, kad nėra būtina, jog pačiame pagal teisėkūros procedūrą priimtame akte būtų pateikti techninio pobūdžio paaiškinimai, ir kad Sąjungos teisės aktų leidėjas gali nustatyti bendrą teisinę sistemą, kuri prireikus vėliau patikslinama (šiuo klausimu žr. 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Pillbox* 38, C-477/14, EU:C:2016:324, 78 ir 139 punktus).
- 33 Tai, kad Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalyse, viena vertus, konkrečiai nurodyti pridėtinio kvapo ar skonio gaminiai, kurių pardavimo apimtys Sąjungos mastu sudaro 3 % arba daugiau konkrečios gaminių kategorijos pardavimo apimčių, arba, kita vertus, numatytas konkretus procesas siekiant nustatyti, kurie produktai patenka į šios direktyvos 7 straipsnio 14 dalies taikymo sritį, nereiškia, kad minėtos direktyvos 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalimis pažeidžiamas teisinio saugumo principas. Iš tiesų, nesant reguliavimo Sąjungos lygmeniu šioje srityje, valstybės narės ar prireikus patys gamintojai turi pasirinkti patikimą metodą, kuriuo būtų galima užtikrinti šioje nuostatoje nustatyto reikalavimo laikymąsi (šiuo klausimu žr. 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Pillbox* 38, C-477/14, EU:C:2016:324, 101 punktą).
- 34 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalimis nepažeidžiamas teisinio saugumo principas.

Dėl Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalių galiojimo atsižvelgiant į vienodo požiūrio ir proporcingumo principus ir SESV 34 straipsnį

- 35 Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar dėl tabako gaminių atskyrimo pagal pardavimo apimtį, kaip nurodyta Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalyje, šia nuostata pažeidžiamas vienodo požiūrio principas.
- 36 Šiuo klausimu primintina, kad pagal vienodo požiūrio principą, kaip Sąjungos teisės bendrąjį principą, reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, nebent toks požiūris būtų objektyviai pagrįstas (2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Pillbox* 38, C-477/14, EU:C:2016:324, 35 punktas).
- 37 Skirtingų situacijų panašumą reikia vertinti atsižvelgiant į visus joms būdingus veiksniai. Šiuos elementus ir jų panašumą reikia nustatyti ir įvertinti atsižvelgiant visų pirma į Sąjungos akto, kuriame įtvirtintas atitinkamas skirtumas, objektą ir tikslą. Be to, taip pat reikia atsižvelgti į srities, prie kurios priskirtas nagrinėjamas aktas, principus ir tikslus (2011 m. gegužės 12 d. Sprendimo *Liuksemburgas / Parlamentas ir Taryba*, C-176/09, EU:C:2011:290, 32 punktas).

- 38 Kaip matyti iš Direktyvos 2014/40 1 straipsnio, ja siekiama dvejopo tikslo – sudaryti palankesnes sąlygas sklandžiam tabako ir susijusių gaminių vidaus rinkos veikimui, pagrindu laikant aukštą žmonių, ypač jaunimo, sveikatos apsaugos lygį (2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Lenkija / Parlamentas ir Taryba*, C-358/14, EU:C:2016:323, 80 punktas).
- 39 Siekiant įgyvendinti tikslą sudaryti palankesnes sąlygas sklandžiam tabako ir susijusių gaminių vidaus rinkos veikimui, pagal Direktyvos 2014/40 16 konstatuojamąją dalį reikia vengti priemonių, kuriomis nustatomi nepagrįsti skirtingų rūšių aromatizuotų cigarečių vertinimo skirtumai.
- 40 Be to, 2016 m. gegužės 4 d. Sprendime *Philip Morris Brands ir kt.* (C-547/14, EU:C:2016:325, 114 punktas) Teisingumo Teismo konstatavo, kad pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminiai, pirma, turi bendrą panašių objektyvių požymių ir, antra, panašų poveikį pradedant vartoti tabaką ir išlaikant rūkymo mastą.
- 41 Taigi pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminiai, kurių pardavimo apimtys Sąjungos mastu sudaro mažiau nei 3 % konkrečios gaminių kategorijos pardavimo apimčių, nesiskiria nuo pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminių, kurių pardavimo apimtys Sąjungos mastu sudaro 3 % ar daugiau konkrečios gaminių kategorijos pardavimo apimčių, nei atsižvelgiant į tikslą sudaryti palankesnes sąlygas sklandžiam tabako ir susijusių gaminių vidaus rinkos veikimui, nei į tikslą užtikrinti aukštą žmonių sveikatos apsaugos lygį.
- 42 Tuo remiantis darytina išvada, kad aromatizuotų tabako gaminių, susijusių su pridėtinio kvapiųjų medžiagų draudimais, nustatytais Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1 ir 7 dalyse, situacijos siekiant taikyti vienodo požiūrio principą yra panašios.
- 43 Vis dėlto, kaip matyti iš šio sprendimo 36 punkte minėtos jurisprudencijos, panašių situacijų skirtingas vertinimas yra pateisinamas, jeigu pagrįstas objektyviu ir tinkamu kriterijumi, t. y. jeigu jis susijęs su nagrinėjamu teisės aktu siekiamu teisėtu tikslu ir jeigu toks skirtingas vertinimas yra proporcingas tokiu vertinimu siekiamam tikslui (2008 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Arcelor Atlantique ir Lorraine ir kt.*, C-127/07, EU:C:2008:728, 47 punktas).
- 44 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pripažino plačią Sąjungos teisės aktų leidėjo diskreciją tose srityse, kuriose jam reikia daryti politinio, ekonominio ir socialinio pobūdžio pasirinkimus ir kuriose jis turi atlikti sudėtingus vertinimus (2008 m. gruodžio 16 d. *Arcelor Atlantique ir Lorraine ir kt.*, C-127/07, EU:C:2008:728, 57 punktas). Taigi naudodamasis šia diskrecija Sąjungos teisės aktų leidėjas gali imtis suderinimo veiksmų tik etapais ir reikalauti tik laipsniškai panaikinti valstybių narių nustatytas vienašales priemones (šiuo klausimu žr. 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Phillip Morris Brands ir kt.*, C-547/14, EU:C:2016:325, 63 ir 134 punktus).
- 45 Kiek tai susiję su Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalimi siekiamais tikslais, vis dėlto iš šios direktyvos 16 konstatuojamosios dalies matyti, kad prekyba pridėtinio kvapo ar skonio gaminiais, kurių pardavimo apimtys didesnės, turėtų būti laipsniškai nutraukta per ilgesnį laikotarpį, suteikiant vartotojams pakankamai laiko pereiti prie kitų gaminių vartojimo.
- 46 Kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 48 punkte, pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminių pardavimo apimtys konkrečioje gaminių kategorijoje kriterijus netaikomas tiems tabako gaminiams, kuriuose yra specifinės kvapiosios medžiagos, ir šis kriterijus yra neutralus, kiek tai susiję su gamintojais. Iš tiesų iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos nematyti, kad pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminius, kurių pardavimo apimtys Sąjungos mastu sudaro mažiau nei 3 % konkrečios gaminių kategorijos pardavimo apimčių, paprastai gamina mažosios ir vidutinės įmonės. Taigi minėtas kriterijus turi būti laikomas objektyviai pagrįstu.

- 47 Be to, reikia laikyti, jog yra tinkama duoti vartotojams laiko pereiti prie kitų gaminių vartojimo, kad būtų galima suderinti Direktyvos 2014/40 7 straipsnyje numatyto draudimo ekonomines pasekmes ir reikalavimą užtikrinti aukštą žmonių sveikatos apsaugos lygį.
- 48 Iš tiesų toks gaminių pardavimo apimtimi grindžiamas kriterijus, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, atspindi, kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 50 punkte, vartojimo įpročius ir minėtų gaminių gamybos ekonominę reikšmę.
- 49 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalimis nepažeidžiamas vienodo požiūrio principas.
- 50 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1 ir 7 dalys atitinka proporcingumo principą, nes pagal šias nuostatas draudžiama teikti rinkai pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminius, kurių rinkos dalis Sąjungos mastu sudaro mažiau nei 3 % konkrečios gaminių kategorijos rinkos dalies.
- 51 Šiuo klausimu vadovaujantis suformuota jurisprudencija pagal proporcingumo principą reikalaujama, kad Sąjungos institucijų veiksmai būtų tinkami nagrinėjamų teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti ir neviršytų to, kas tinkama ir būtina šiems tikslams pasiekti, todėl, esant galimybei rinktis iš kelių tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausiai ribojančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi nurodytiems tikslams (2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Lenkija / Parlamentas ir Taryba*, C-358/14, EU:C:2016:323, 78 punktas).
- 52 Kaip matyti iš šio sprendimo 44 punkte nurodytos jurisprudencijos, dėl šio sprendimo paskesniame punkte minėtų sąlygų teisminės kontrolės reikia nurodyti, kad srityje, kaip nagrinėjama šioje byloje, kurioje būtina priimti politinius, ekonominius ir socialinius sprendimus ir privaloma atlikti sudėtingus vertinimus, Sąjungos teisės aktų leidėjui suteikiama plati diskrecija.
- 53 Visgi atsižvelgiant į tikslą, kuriuo siekiama uždrausti teikti rinkai pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminius, reikia pažymėti, kad šis draudimas taip pat yra tinkamas siekiant užtikrinti aukštą žmonių, ypač jaunimo, sveikatos apsaugos lygį. Iš tiesų neginčytina, kad tam tikros kvapiosios medžiagos yra ypač patrauklios jaunimui ir jomis skatinama pradėti vartoti tabaką (2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Lenkija / Parlamentas ir Taryba*, C-358/14, EU:C:2016:323, 81 ir 82 punktai).
- 54 Šiuo klausimu 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Lenkija / Parlamentas ir Taryba* (C-358/14, EU:C:2016:323, 102 punktas) ir 2016 m. gegužės 4 d. Sprendime *Phillip Morris Brands ir kt.* (C-547/14, EU:C:2016:325, 190 punktas) Teisingumo Teismas konstatavo, kad Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalimi Sąjungos teisės aktų leidėjas suderino šios direktyvos 7 straipsnyje minėto draudimo ekonomines pasekmes su imperatyviu reikalavimu užtikrinti aukštą sveikatos apsaugos lygį, kiek tai susiję su gaminiu, pasižyminčiu kenksmingomis savybėmis.
- 55 Taigi reikia konstatuoti, kad draudimu teikti rinkai pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminius akivaizdžiai neviršijama tai, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.
- 56 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalimis nepažeidžiamas proporcingumo principas.
- 57 Be to, kiek tai susiję su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo abejonėmis dėl Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalių suderinamumo su SESV 34 straipsniu, reikia konstatuoti, kad, jeigu šios direktyvos 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalys laikomos apribojimu, kaip tai suprantama pagal SESV 34 straipsnį, toks apribojimas, kaip nurodyta šio sprendimo 54 punkte, pateisinamas pusiausvyra tarp Direktyvos 2014/40 7 straipsnyje numatyto draudimo ekonominių

pasekmių ir imperatyvaus reikalavimo užtikrinti aukštą žmonių sveikatos apsaugos lygį ir tai nepažeidžia proporcingumo principo. Taigi Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalimis nepažeidžiamas proporcingumo principas.

- 58 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad jį išnagrinėjus nenustatyta nieko, kas galėtų turėti įtakos minėtos direktyvos 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalių galiojimui.

Dėl pirmojo klausimo d ir e punktų

- 59 Pirmojo klausimo d ir e punktais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės prašo išaiškinti Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalyje vartojamą sąvoką „gaminio kategorija“ ir paaiškinti procedūrą, kurios reikia laikytis, siekiant nustatyti, ar pasiekta tam tikro tabako gaminio pardavimo 3 % riba pagal šį straipsnį.
- 60 Primintina, kad aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2018 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Baumgartner*, C-513/17, EU:C:2018:772, 23 punktas).
- 61 Visų pirma reikia pažymėti, kad Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalyje nurodyta sąvoka „gaminio kategorija“ nėra apibrėžta šios direktyvos 2 straipsnyje „Terminų apibrėžtys“.
- 62 Be to, kiek tai susiję su minėtos direktyvos 7 straipsnio 14 dalies kontekstu, reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 12 dalį cigaretės ir cigaretėms sukti skirtas tabakas yra vieninteliai tabako gaminiai, kuriems taikomi šios direktyvos 7 straipsnio 1 ir 7 dalyje nustatyti draudimai.
- 63 Taip pat pažymėtina, kad Direktyvos 2014/40 2 straipsnio 14 dalyje, kurioje apibrėžta sąvoka „naujoviškas tabako gaminy“, cigaretės ir cigaretėms sukti skirtas tabakas pateikiami kaip atskiros tabako gaminių kategorijos.
- 64 Be to, direktyvos 9 konstatuojamojoje dalyje cigaretėms sukti skirtas tabakas yra nurodomas kaip „gaminio kategorijos“ pavyzdys.
- 65 Taigi cigaretės, kaip ir cigaretėms sukti skirtas tabakas, yra „gaminio kategorija“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalį.
- 66 Kiek tai susiję su Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalimi siekiamais tikslais, iš šios direktyvos 16 konstatuojamosios dalies matyti, kad prekyba pridėtinio kvapo ar skonio gaminiiais, kurių pardavimo apimtys didesnės, turėtų būti laipsniškai nutraukta per ilgesnį laikotarpį, suteikiant vartotojams pakankamai laiko pereiti prie kitų gaminių vartojimo.
- 67 Tiek, kiek, viena vertus, aiškinant, kad cigaretės, kaip ir cigaretėms sukti skirtas tabakas, yra „gaminio kategorija“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalį, nėra prieštaraujama minėtiems tikslams ir, kita vertus, tokių pačių sąvokų, vartojamų tame pačiame Sąjungos teisės akte, prasmės tapatumas gali būti preziumuojamas, nereikia sąvokos „gaminio kategorija“, kaip ji suprantama pagal minėtą nuostatą, aiškinti kitaip, nei yra aiškinama kitose šios direktyvos nuostatose įtvirtinta ta pati sąvoka.
- 68 Be to, kiek tai susiję su metodu, pagal kurį nustatoma, ar tam tikro tabako gaminio pardavimas Sąjungos mastu pasiekė 3 % ribą, kaip numatyta pagal Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalį siekiant taikyti šioje nuostatoje įtvirtintą nukrypti leidžiančią nuostatą, iš šio sprendimo 33 punkte nurodytos jurisprudencijos matyti, kad, nesant reguliavimo Sąjungos lygmeniu, valstybės narės turi nustatyti patikimą metodą, kuriuo būtų galima užtikrinti minėtoje nuostatoje nustatyto reikalavimo laikymąsi.

- 69 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad Vokietijos Federacinė Respublika, remdamasi šia jurisprudencija, įgyvendino Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalį ir 2016 m. balandžio 27 d. *Verordnung über Tabakerzeugnisse und verwandte Erzeugnisse* (Nutarimas dėl tabako ir susijusių gaminių) (BGBl 2016 I, p. 980) 34 straipsnio 3 dalyje nurodė, kad kvapiosios medžiagos tabako gaminiuose turi išlikti, nes draudimas prekiauti šiais gaminiais taikomas tik nuo 2020 m. gegužės 20 d.
- 70 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmojo klausimo d ir e punktus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalį reikia aiškinti taip, kad, pirma, sąvoka „gaminio kategorija“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apima cigaretes ir cigaretėms sukti skirtą tabaką ir, antra, procedūra, kurios reikia laikytis, siekiant nustatyti, ar pasiekta tam tikro tabako gaminio pardavimo 3 % riba pagal šią nuostatą, turi būti parengta pagal atitinkamos valstybės narės nacionalinės teisės aktus.

Dėl antrojo klausimo

Dėl antrojo klausimo a punkto

- 71 Antrojo klausimo a punktu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2014/40 8–11 straipsnius reikia aiškinti taip, kad pagal juos, be šios direktyvos 29 straipsnio 1 dalyje ir 30 straipsnio a punkte numatytų laikotarpių, valstybėms narėms leidžiama nustatyti papildomus pereinamuosius laikotarpius.
- 72 Svarbu pažymėti, kad Direktyvos 2014/40 29 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės ne vėliau kaip 2016 m. gegužės 20 d. priima įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos, ir kad jos tas priemones taiko nuo 2016 m. gegužės 20 d.; tai nedaro poveikio, be kita ko, šios direktyvos 7 straipsnio 14 daliai.
- 73 Vis dėlto minėtos direktyvos 30 straipsnio „Pereinamojo laikotarpio nuostata“ a punkte numatyta, kad valstybės narės gali leisti iki 2017 m. gegužės 20 d. pateikti rinkai tabako gaminius, pagamintus arba išleistus į laisvą apyvartą ir paženklintus pagal Direktyvą 2001/37 iki 2016 m. gegužės 20 d.
- 74 Kita vertus, Direktyvos 2014/40 8–11 straipsniuose nenumatyti pereinamieji laikotarpiai, kurie pakeistų šios direktyvos 29 ir 30 straipsniuose numatytus laikotarpius.
- 75 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrojo klausimo a punktą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2014/40 8–11 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos, išskyrus šios direktyvos 29 ir 30 straipsniuose numatytus laikotarpius, valstybėms narėms neleidžiama nustatyti papildomų pereinamųjų laikotarpių.

Dėl antrojo klausimo b punkto

- 76 Antrojo klausimo b punktu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar tuo atveju, jeigu į antrojo klausimo a punktą bus atsakyta neigiamai, Direktyvos 2014/40 9 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, 4 dalies a punkto antru sakiniu ir 6 dalimi, 10 straipsnio 1 dalies b, e ir f punktais ir 11 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos pirmu sakiniu pažeidžiamas proporcingumo principas ir SESV 34 straipsnis.
- 77 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, kad Direktyvos 2014/40 9 straipsnio 6 dalimi ir 10 straipsnio 1 dalies f punktu Komisijai deleguojami įgaliojimai nustatyti tam tikrus tabako gaminių ženklavimo ir pakavimo reikalavimus, tačiau

nenustatomas jų įgyvendinimo terminas ir pereinamojo laikotarpio tvarka arba terminai, kurie užtikrintų, kad atitinkamos įmonės turėtų pakankamai laiko prisitaikyti prie šios direktyvos reikalavimų.

- 78 Vis dėlto, kiek tai susiję su proporcingumo principu, reikia pažymėti, kad, kadangi bendrieji teisės principai, prie kurių priskiriamas toks principas, yra Sąjungos teisės sistemos dalis, todėl jų turi paisyti ir ES institucijos, ir valstybės narės, vykdydamos Sąjungos direktyvomis joms suteiktus įgaliojimus (2016 m. birželio 2 d. Sprendimo *ROZ-ŠWIT*, C-418/14, EU:C:2016:400, 20 punktas).
- 79 Nagrinėjamu atveju pažymėtina, kad pagal Direktyvos 2014/40 32 straipsnį ši direktyva įsigaliojo 2014 m. gegužės 19 d., tačiau valstybės narės ne vėliau kaip iki 2016 m. gegužės 20 d. privalo taikyti įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos, nedarant poveikio, be kita ko, 7 straipsnio 14 daliai.
- 80 Dvejų metų laikotarpis, per kurį valstybės narės turi įgyvendinti šias nuostatas, siekdamas perkelti Direktyvą 2014/40 ir užtikrinti, kad atitinkami ekonominės veiklos vykdytojai turėtų pakankamai laiko prisitaikyti prie šios direktyvos reikalavimų, yra pakankamas atsižvelgiant į proporcingumo principą.
- 81 Be to, pagal Direktyvos 2014/40 30 straipsnį valstybės narės gali leisti iki 2017 m. gegužės 20 d. pateikti rinkai tabako gaminius, pagamintus arba išleistus į laisvą apyvartą ir paženklintus pagal Direktyvą 2001/37 iki 2016 m. gegužės 20 d.
- 82 Be to, kiek tai susiję su tuo, ar Direktyvos 2014/40 9 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, 4 dalies a punkto antru sakiniu ir 6 dalimi, 10 straipsnio 1 dalies b, e ir f punktais ir 11 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos pirmu sakiniu laikomasi SESV 34 straipsnio, reikia konstatuoti, kad laisvo prekių judėjimo principas nedraudžia taikyti importo, eksporto ar tranzito draudimų arba apribojimų, jei jie yra pateisinami žmonių sveikatos ir gyvybės apsauga (šiuo klausimu žr. 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendimą *Swedish Match*, C-210/03, EU:C:2004:802, 60 punktą).
- 83 Darytina išvada, kad Direktyvos 2014/40 9 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, 4 dalies a punkto antro sakinio ir 6 dalies, 10 straipsnio 1 dalies b, e ir f punktų ir 11 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos pirmo sakinio nuostatos laikytinos atitinkančiomis proporcingumo principą ir SESV 34 straipsnį.
- 84 Šiomis aplinkybėmis į antrojo klausimo b punktą reikia atsakyti, kad jį išnagrinėjus nenustatyta nieko, kas galėtų turėti įtakos Direktyvos 2014/40 9 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, 4 dalies a punkto antro sakinio ir 6 dalies, 10 straipsnio 1 dalies b, e ir f punktų ir 11 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos pirmo sakinio galiojimui.

Dėl trečiojo klausimo

Dėl trečiojo klausimo a punkto

- 85 Trečiojo klausimo a punktu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2014/40 13 straipsnio 1 dalies c punktas ir 3 dalis turi būti aiškinami taip, jog pagal šias nuostatas reikalaujama, kad valstybės narės draustų naudoti informaciją, susijusią su skoniu, kvapu, kvapiąja medžiaga ar kitu priedu, net jei ši informacija nėra reklaminio pobūdžio, o atitinkamas sudedamąsias dalis tebėra leidžiama naudoti.

- 86 Pagal Direktyvos 2014/40 13 straipsnio 1 dalies c punktą ir 3 dalį vienetinių pakelių etiketėje, išorinėje pakuotėje ir ant pačių tabako gaminių neturi būti jokių elementų ar požymių, kurie nurodo skonį, kvapą, bet kokias kvapiąsias medžiagas ar kitus priedus arba jų nebuvimą. Svarbu pažymėti, kad šiems elementams ir požymiams gali būti priskiriami tekstai, simboliai, pavadinimai, prekių ženklai, metaforiniai ar kiti ženklai (tačiau jais neapsiribojant).
- 87 Atsižvelgiant į tai, kad remiantis Direktyvos 2014/40 13 straipsnio 1 dalies c punkto formuluote tabako gaminiuose neturi būti „jokių elementų ar požymių“, „kurie nurodo“ „bet kokias kvapiąsias medžiagas“, ir kad remiantis šios direktyvos 13 straipsnio 3 dalies formuluote šiems elementams ir požymiams gali būti priskiriami, be kita ko, tekstai, simboliai, pavadinimai, prekių ženklai, metaforiniai ar kiti ženklai, kurie nėra reklaminio pobūdžio, reikia konstatuoti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas neketino atskirti reklaminio ir nereklaminio pobūdžio informacijos. Ši aiškinimą patvirtina tai, kad, priešingai, nei numatyta minėtos direktyvos 13 straipsnyje, tos pačios direktyvos 20 straipsnio 4 dalies b punkte Sąjungos teisės aktų leidėjas aiškiai nustatė, kad ant elektroninių cigarečių ir pildomųjų talpyklų vienetinių pakelių ar bet kokioje išorinėje pakuotėje neturi būti elementų ar požymių, nurodytų Direktyvos 2014/40 13 straipsnyje, išskyrus tuos, kurie nurodyti šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalies c punkte ir kurie susiję su kvapiosiomis medžiagomis ar jų nebuvimu.
- 88 Be to, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 78 punkte, pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminius visuomet galima atskirti nuo kitų tabako gaminių, jei tik juose nenaudojamas kuris nors iš elementų, išvardytų minėto minėtos direktyvos 13 straipsnio 1 dalies a–e punktuose.
- 89 Be to, kadangi 2016 m. gegužės 4 d. Sprendime *Philip Morris Brands ir kt.* (C-547/14, EU:C:2016:325, 141 punktas) Teisingumo Teismas konstatavo, kad bet kokių elementų ar požymių, kurie nurodo bet kokias kvapiąsias medžiagas, draudimas taikomas neatsižvelgiant į tai, ar atitinkamų teiginių turinys yra teisingas, reikia manyti, kad toks draudimas susijęs tik su nereklaminio pobūdžio informacija apie sudedamąsias dalis, kurias naudoti leidžiama pagal Direktyvą 2014/40.
- 90 Darytina išvada, kad Direktyvos 2014/40 13 straipsnio 1 dalies c punktas ir 3 dalis turi būti aiškinami taip, jog pagal šias nuostatas reikalaujama, kad valstybės narės draustų naudoti informaciją, susijusią su skoniu, kvapu, kvapiąja medžiaga ar kitu priedu, net jei ši informacija nėra reklaminio pobūdžio, o atitinkamas sudedamąsias dalis tebėra leidžiama naudoti.

Dėl trečiojo klausimo b punkto

- 91 Trečiojo klausimo b punktu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar dėl didelių Direktyvos 2014/40 13 straipsnio 1 dalies c punkte numatytų prekių ženklų naudojimo apribojimų šia nuostata pažeidžiamas Chartijos 17 straipsnis.
- 92 Pažymėtina, kad Chartijos 17 straipsnyje įtvirtinta nuosavybės teisė, remiantis šio straipsnio 2 dalimi, taip pat susijusi su intelektine nuosavybe.
- 93 Dėl draudimo vienetinių pakelių etiketėje ir bet kokioje išorinėje pakuotėje ir ant paties tabako gaminio nurodyti prekių ženklus, kuriuose daroma nuoroda į bet kokias kvapiąsias medžiagas, pagal Direktyvos 2014/40 13 straipsnio 1 dalies c punktą, siejamą su šios direktyvos 13 straipsnio 3 dalimi, apriojamas šių prekių ženklų naudojimas.
- 94 Vis dėlto teisė į nuosavybę nėra absoliuti prerogatyva ir turi būti vertinama pagal jos socialinę funkciją (šiuo klausimu žr. 2013 m. sausio 15 d. Sprendimo *Križan ir kt.*, C-416/10, EU:C:2013:8, 113 punktą).
- 95 Šis teiginys, be kita ko, turi įtakos sprendžiant, kaip įgyvendinti proporcingumo principą pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį (2013 m. sausio 22 d. Sprendimo *Sky Österreich*, C-283/11, EU:C:2013:28, 47 punktas).

- 96 Pagal pastarąją nuostatą bet koks Chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas turi būti numatytas įstatymo, nekeisti jų esmės ir, remiantis proporcingumo principu, turi būti būtinas ir tikrai atitikti Sąjungos pripažintus bendruosius interesus arba būti reikalingas kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti (2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Pillbox* 38, C-477/14, EU:C:2016:324, 160 punktas).
- 97 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad prekių ženklų naudojimo apribojimas buvo įtvirtintas Direktyvoje 2014/40 ir kad jis susijęs tik su gamintojų prekių ženklų naudojimu vienetinių pakelių etiketėje, išorinėje pakuotėje ir ant pačių tabako gaminių, nepažeidžiant jų teisės į prekių ženklą esmės, kad būtų užtikrintas aukštas sveikatos apsaugos lygis šalinant ženklinimą reglamentuojančiais nacionalinės teisės aktais sukuriama kliūtis (šiuo klausimu žr. 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimą *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco*, C-491/01, EU:C:2002:741, 150 punktas).
- 98 Iš tiesų pagal Direktyvą 2014/40 prekių ženklų, kuriems taikomas 13 straipsnio 1 dalies c punktas ir 3 dalis, savininkams paliekama laisvė juos naudoti bet koku kitu būdu, pavyzdžiui, visų pirma didmeninėje prekyboje, išskyrus tuos atvejus, kurie nurodyti minėtose nuostatose. Taigi šio sprendimo 93 punkte nurodytas prekių ženklų naudojimo apribojimas nėra tolygu nuosavybės atėmimui.
- 99 Be to, kadangi, remiantis Direktyvos 2014/40 16 konstatuojamąja dalimi, pridėtinio kvapo ar skonio tabako gaminiai gali paskatinti pradėti vartoti tabaką ir turėti įtakos vartojimo įpročiams, draudimas vienetinių pakelių etiketėje, išorinėje pakuotėje ir ant pačių tabako gaminių nurodyti prekių ženklus, kuriuose daroma nuoroda į kvapiąją medžiagą, gali sumažinti jų patrauklumą ir atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus, padedant užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos apsaugos lygį.
- 100 Darytina išvada, kad išnagrinėjus trečiąją klausimą nenustatyta nieko, kas galėtų turėti įtakos Direktyvos 2014/40 13 straipsnio 1 dalies c punkto ir 3 dalies galiojimui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 101 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. Išnagrinėjus pirmąjį prejudicinį klausimą, nenustatyta nieko, kas galėtų turėti įtakos 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako [gminių] ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB 7 straipsnio 1, 7 ir 14 dalių galiojimui.
2. Direktyvos 2014/40 7 straipsnio 14 dalį reikia aiškinti taip, kad, pirma, sąvoka „gaminio kategorija“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apima cigaretes ir cigaretėms sukti skirtą tabaką ir, antra, procedūra, kurios reikia laikytis, siekiant nustatyti, ar pasiekta tam tikro tabako gaminio pardavimo 3 % riba pagal šią nuostatą, turi būti parengta pagal atitinkamos valstybės narės nacionalinės teisės aktus.
3. Direktyvos 2014/40 8–11 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos, išskyrus šios direktyvos 29 ir 30 straipsniuose numatytus laikotarpius, valstybėms narėms neleidiama nustatyti papildomų pereinamųjų laikotarpių.

4. Išnagrinėjus antrąjį prejudicinį klausimą nenustatyta nieko, kas galėtų turėti įtakos Direktyvos 2014/40 9 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, 4 dalies a punkto antro sakinio ir 6 dalies, 10 straipsnio 1 dalies b, e ir f punktų ir 11 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos pirmo sakinio galiojimui.
5. Direktyvos 2014/40 13 straipsnio 1 dalies c punktas ir 3 dalis turi būti aiškinami taip, jog pagal šią nuostatą reikalaujama, kad valstybės narės draustų naudoti informaciją, susijusią su skoniu, kvapu, kvapiąja medžiaga ar kitu priedu, net jei ši informacija nėra reklaminio pobūdžio, o atitinkamas sudedamąsias dalis tebėra leidžiama naudoti.
6. Išnagrinėjus trečiąjį prejudicinį klausimą nenustatyta nieko, kas galėtų turėti įtakos Direktyvos 2014/40 13 straipsnio 1 dalies c punkto ir 3 dalies galiojimui.

Parašai.